

Hvor går vores grænse?

Af Erik Kock,

menighedsrådsformand, dramatiker,
cand.mag., Østervangsvej 45, Øby

LÆSERBREV: Jeg vil gerne opklare et par ting i forbindelse med Erik Bartrams læserbrev den 14. april. Vi er nu nået til, at jeg bidrager til fjendebilleder. Erik Bartram mener, at jeg mener, at ateister og humanister ikke er rigtige mennesker. For mig og de fleste andre er et rigtigt menneske ét, der har sans for det forunderlige ved tilværelsen. Og nu har jeg sagt, at det har de ikke – i hvert fald har jeg sagt det sådan indirekte...

Jeg har ikke frakendt ateister og humanister noget som helst. Og kirken kan ikke monopolisere noget som helst. Kirken har et forspring, bl.a. fordi religionen har sprog for det uforklarlige.

Alle mennesker har undren i sig. Og drømme. Og alt det andet, som vi alle sammen kender så godt. Vi kan blive slået med undren. Sådan siger vi. Det er altså noget, der hænder for os. Noget vi ikke selv har set komme, noget vi ikke har bestilt, noget vi ikke selv har sat i gang.

Hændelser kommer til os alle. Når vi oplever dem, kan vi lade dem stå åbne for en tydning, eller vi kan slå dem hen som tilfældigheder, der er igangsat af hjernens kemiske processer.

Man kunne måske nå dertil, at man som menneske sagde: »Min hjernes grænser er min verdens grænser. Det, der er udenfor mig og min hjerne, kan jeg ikke vide noget om med sikkerhed. Derfor har det ikke plads i den reelle virkelighed. For virkeligheden

har min hjerne – og de ting min hjerne har udtænkt – styr på. Min hjerne og jeg har trukket grænsen for virkeligheden op.«

Men når der er en grænse, må der være noget på den anden side. Sådan en tanke dukker op, for mennesket spørger altid til noget. Og den menneskelige bevidsthed kan stille spørgsmål, som den ikke selv kan finde svarene på. Men den bliver ved med at stille dem. Selv når der er leveret et videnskabeligt svar.

Den menneskelige verden er med andre ord befolket af spørgsmål og svar. Nogle spørgsmål og nogle svar er begrænset af vedtagne, menneskelige grænser. Andre spørgsmål og andre svar åbner sig mod noget, der ligger uden for menneskets herredømme. Blandt dem er mange af de religiøse.

Men blandt dem er også mange af de naturvidenskabelige, f.eks. fysikkens, som kommer fra opdagelser af fænomener på dens eget felt, som den ikke selv kan bestemme eller forklare.

Uanset hvor det ubestemmelige og dets åbne spørgsmål dukker op, kan vi gøre ét af to: enten vedtage, at det er utrygt og snarest må ryddes af vejen, eller opleve, at det stiller os frit som mennesker.

Løbende opstår der sprækker i den én gang vedtagne, målbare virkelighed. Gennem disse sprækker kan mennesket ane noget andet end det, sprækken er opstået i.

Spørgsmålet er: vil man kigge gennem sprækken, eller vil man slå sig til tåls med at der nok ikke er noget udenfor?